

4. Богуш А. М. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах : [підручник] / А. М. Богуш, Н. В. Гавриш, Т. Котик. – К. : Видавничий дім «Слово», 2006. – 304 с.
5. Розвиток зв'язного мовлення засобами живопису [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dnz107star.jimdo.com>

УДК 378.011.3-051:373.

ДЕЯК В.В.
ЛАЛАК Н.В.
Мукачівський державний університет, Україна

ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ШКОЛЯРІВ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ

Становлення освітньої системи в Україні відбувається в умовах прискореного входження у світове співтовариство, зростання впливу етнічного фактора на процеси збереження цілісності національної державності та відновлення духовних пріоритетів суспільства. Про це наголошується в Законах України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»), Національній доктрині розвитку освіти, що утверджують національну ідею, сприяють національній самоідентифікації, розвитку культури українського народу, оволодінню цінностями світової культури, загальнолюдськими надбаннями. У Концепції національного виховання підкреслюється важливість передачі молодому поколінню соціального досвіду і багатства духовної культури народу та формування особистісних рис громадянина України, найважливішими з яких є національна свідомість та патріотизм. Відтак високий рівень сформованості національної свідомості, знання національної психології і характеру народу, його культурно-історичних традицій, морально-етичної спадщини, історії та сучасності є одним з найважливіших аспектів психолого-педагогічної готовності вчителя початкової школи до професійної діяльності.

Учитель виступає для молодших школярів духовним наставником, провідником соціального та історичного досвіду, вихователем, організатором пізнавальної діяльності. Такий багатофункціональний характер діяльності вчителя початкової школи зумовлює важливість його підготовки до формування національної свідомості молодших школярів, яка охоплює всебічне пізнання рідного народу, його історії, культури, духовності й на цій основі – визнання себе і як індивідуальності, і як частки своєї нації, а через неї всього людства. Особливого значення ці ідеї набувають в умовах Закарпаття, поліетнічну структуру населення якого часто називають макромоделлю євразійського поліетнічного простору. На вчителів загальноосвітніх навчальних закладів, де навчаються діти національних меншин, покладаються відповідальні завдання щодо усвідомлення школярами нерозривної єдності всього українського народу незалежно від національності та віросповідання, мови, традицій, звичаїв при збереженні національної ідентичності малих спільнот. У світлі сказаного

актуальності набуває концептуальне осмислення та практичне вирішення проблеми підготовки вчителів початкової школи до формування національної свідомості молодших школярів в умовах розбудови українського суспільства.

Наукові передумови формування національної свідомості молоді та теоретико-методологічні аспекти цієї проблеми досліджувалися В. Іванишином, Я. Радевич-Винницьким, В. Жмиром, С. Гессеном. І. Кресіна розробила системологічну концепцію національної свідомості у контексті політичних процесів, що відбуваються в Україні та світі. Осмислення філософських, етнополітологічних та етностатистичних проблем, пов'язаних з піднесенням національної свідомості, подоланням упередженості до націоналізму, розвитком окремих складових української національної свідомості, здійснюють І. Вакарчук, В. Кремень, І. Курас, М. Мокляк, В. Смолій.

Методологічний аспект формування національної самосвідомості студентства досліджено у працях В. Мандрагела, психологічну сутність національної свідомості й самосвідомості дослідив М. Боришевський. Дослідженню проблеми формування національної свідомості школярів присвячені праці Л. Альшевської, Г. Гуменюк, Н. Калениченко, Л. Кандиби, Г. Кловак, О. Красовської, О. Любара, Л. Паламарчук, К. Приходченко, М. Стельмаховича, О. Сухомлинської. Наукові пошуки в галузі вивчення ментальності, соціального самопочуття і ціннісних орієнтацій угорськомовного населення Закарпаття представляють роботи науковців І. Миговича, В. Химинця, М. Макари, Р. Офіцинського, М. Токаря та інших.

Теоретико-методологічні основи формування національної свідомості етнічних спільнот як однієї з головних ланок формування молоді особистості стали предметом дослідження П. Кононенка, Н. Косаревої, О. Вишневецького, Г. Філіпчука, педагогічні засади національного виховання як одного з дієвих чинників розвитку та формування особистості молоді людини розкрито в працях Г. Вереш, П. Гусака, В. Кузя, Ю. Руденка, З. Сергійчук, О. Опаленик та інших.

Таким чином, сучасна педагогічна наука і практика має вагомий доробок з питань формування національної свідомості. У працях науковців знаходимо, що національна освіта, наука, культура, традиції, звичаї, слава наша історія, ідеологія, демократія складають вартості українського народу, вони є підґрунтям виховання громадянських почуттів, що утворюють у своєму змісті самобутнє народне світовідчуття і світорозуміння.

Список використаних джерел

1. Деяк В. В. До проблеми формування світогляду молодших школярів /В. В. Деяк, Н. В. Лалак // Сучасні тенденції розвитку науки і освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів: збірник тез доповідей Всеукраїнської науково - практичної конференції. / Гол. Ред. Т. Д. Щербан. – Мукачево: РВВ МДУ, 2017. – С.44-45.
2. Маргітич К. Є. Особливості підготовки вчителя початкової школи до формування національної свідомості молодших школярів в угорськомовних ЗНЗ Закарпаття. Науковий часопис. Серія № 5. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Випуск 11.

ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Зміни, які відбуваються в суспільстві, орієнтація України на європейський розвиток, зумовили посилення соціального значення процесу професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти у вищих навчальних закладах до роботи з дітьми, з конкурентно придатним європейським чи світовим рівнем кваліфікації.

Вихователь ДНЗ є головною постаттю, від якої залежить рівень освіченості й вихованості майбутнього покоління, розвиток дітей дошкільного віку з їхніми індивідуальними, психічними та фізичними особливостями. Тому до особистості педагога дошкільного навчального закладу висуваються особливі вимоги, а пріоритетним завданням підготовки у ВНЗ є формування в майбутнього спеціаліста таких професійних якостей, які забезпечують розуміння особистості та орієнтація на розвиток і саморозвиток індивідуальності вихованця.

Для успішної діяльності вихователь повинен оволодіти певною сукупністю знань, умінь, виховувати в собі позитивні особистісні якості. Для успішного здійснення педагогічної діяльності він набуває знань з дошкільної педагогіки, дитячої психології, індивідуальних психологічних характеристик, вікової фізіології, педіатрії та гігієни, правил охорони життя і зміцнення здоров'я дітей.

Одночасно йому необхідно опановувати засади, які на загальнотеоретичному рівні розкривають мету, завдання, принципи, зміст виховання і навчання дітей, а також оптимальні умови, форми, методи і засоби здійснення навчально-виховного процесу, організації ігор, інтелектуальної та фізичної праці, художньої творчості, облаштування простору життєдіяльності дітей [4].

Сучасні дослідження, що розкривають окремі питання підготовки фахівців дошкільної освіти, висвітлено в наукових роботах Л. Артемової, Г. Беленької, А. Богуш, Н. Грами, Т. Жаровцевої, Г. Закорченної, Т. Котик, Н. Лисенко, М. Машовець, В. Нестеренко, Т. Поніманської, Л. Плетеницької, І. Рогальської-Яблонської, Т. Танько та ін.

Н. Колосова розкриває зміст готовності майбутніх вихователів до педагогічної підтримки і розуміє її як цілісне особистісне утворення, що характеризується сукупністю гуманістичних і духовно-практичних ціннісних орієнтацій, фаховою компетентністю з питань надання педагогічної підтримки дітям дошкільного віку [3].

Навчальна діяльність вихователя повинна мати творчий характер, враховувати специфіку майбутньої професійної діяльності. Невід'ємною складовою професійної підготовки майбутніх вихователів є формування професійних якостей, які виступають одним із найважливіших чинників професійної придатності, характеризують певні здібності, органічно входять до їх структури, розвиваються у

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>